

Disse særtræk ved ombudsmandsinstitutionen har haft to gavnlige følger:

Ombudsmandsinstitutionen har kunnet koncentrere sig om det grundlæggende, det generelle, det fremadrettede. Uden sådan koncentration ville ombudsmandsinstitutionens massive påvirkning af forvaltningen i de forløbne 35 år ikke have været mulig.

Netop fordi ombudsmandens udtalelser ikke er retligt bindende, har ombudsmandsudtalelsernes gennemslagskraft været afhængig af kvaliteten af udtalelsernes argumentation og af den genklang, udtalelserne har kunnet vække især i Folketinget, hvis ombudsmand ombudsmanden jo er, men også i den almindelige opinion.

At tillægge ombudsmandsudtalelserne retligt bindende virkning selv i undtagelsestilfælde vil være en fravigelse af disse særtræk, en fravigelse, der ikke er påvist tilstrækkeligt behov for.

Der er næppe den forskel på den statslige forvaltning og kommunerne, som forslaget i ombudsmandens notat af maj 1990 forudsætter. Hvis ombudsmanden finder, at en kommune har optrådt således, at der undtagelsesvis er behov for at anvende den kommunale styrelseslovs tvangsmidler over for kommunen, vil ombudsmanden også uden en særbestemmelse om gennemtvangelse over for kommunerne kunne rette henvendelse til kommunaltilsynet. Dette vil i de undtagelsestilfælde, som ombudsmandens notat har for øje, givetvis følge ombudsmandens henstilling, og skulle det ikke ske, har ombudsmanden samme mulighed for via Retsudvalget at få rejst sagen i Folketinget over for den politisk ansvarlige indenrigsminister, der jo er øverste kommunale tilsynsmyndighed.

k) Nye opgaver for ombudsmandsinstitutionen.

1°. Ligestilling af handicappede.

Folketinget vedtog den 2. april 1993 et beslutningsforslag (Folketingsåret 1992-93, B 43) om ligestilling og ligebehandling af handicappede med andre borgere.

Beslutningens hovedindhold er følgende:

- »Folketinget henstiller til alle statslige og kommunale myndigheder samt private virksomheder med eller uden offentlig støtte at
- efterleve princippet om ligestilling og ligebehandling af handicappede med andre borgere og
 - tage hensyn til og skabe muligheder for hensigtsmæssige løsninger under hensyntagen til handicappedes behov i forbindelse med forberedelse af beslutninger, hvor hensyntagen overhovedet kan komme på tale.«

Beslutningen anviser tre veje til at få henstillingen ført ud i livet.

Der oprettes et center for ligebehandling af handicappede, der skal indsamle, initiere og formidle nødvendig information og ekspertise om handicappedes vilkår og virkninger af givne handicap og desuden være opmærksom på tilfælde, hvor der sker diskrimination af mennesker med handicap. Centret er allerede oprettet.

Folketinget skal årligt modtage en beretning om udviklingen på området.

Folketinget anmoder Folketingets Ombudsmand om at følge udviklingen i ligebehandlingen og eventuelt meddele påtale, hvis dette er muligt inden for ombudsmandsembedets kompetence.

I det omfang der allerede findes eller senere vedtages særlige regler om handicappede, herunder folkeretlige regler, som Danmark er bundet af, eller der opstår spørgsmål om anvendelse af alment gældende retsregler på netop handicapområdet, vil ombudsmandens indsats for at efterleve Folketingets anmodning ikke være noget nyt og ikke volde problemer.

Der opstår heller ingen vanskeligheder, så længe det drejer sig om at påse, at forvaltningen optræder med særlig hensynsfuldhed over for netop handicappede. Denne opgave er en selvfølgelig del af det, der i ombudsmandens praksis beskrives som »god forvaltningsskik«.

I vidt omfang er ligebehandlingen af handicappede imidlertid afhængig af ikke-lovbundne bevillinger fra stat eller kommune. I det omfang dette er tilfældet, kan der opstå lignende problemer som dem, der melder sig, hvor ombudsmanden efter besøg på institutioner for indsatte, sindssyge m.v. henstiller bygningsændringer eller lignende.

Ombudsmanden må i sådanne tilfælde respektere, at det er Folketinget henholdsvis kommunalbestyrelserne, der har budgetmagten. Ombudsmandens henstillinger må derfor i sådanne situationer konkurrere med alle de andre krav, der stilles til de offentlige kasser. Følgen kan meget vel være, at effekten af ombudsmandens henstillinger bliver begrænset.

2°. Systematiske inspektioner af fængsler.

Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf (Torturkomiteen) har anbefalet, at mulighederne for, at afsoningsanstalterne i Danmark kan inspiceres af uafhængige organer, undersøges. Anbefalingen er i tråd med artikel 5 i de europæiske fængselsregler, hvorefter de indsatte rettigheder skal sikres ved hjælp af kontrol udført af et organ, der ikke hører til fængselsadministrationen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har som følge deraf over for udvalget rejst spørgsmålet om, hvor-